

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Havlíčkův Brod 31.5.2011
čj. SRS 038441/2011

Oblastní odbor SRS
Smetanovo nám. 279

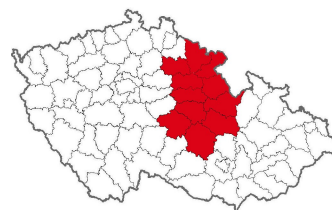
580 01 Havlíčkův Brod **SRS 038441/2011**

Zpráva č. 9 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 23.5.–29.5.2011

1. Počasí

Začátek sledovaného období byl ve znamení teplého a suchého počasí. Bouřková činnost z předcházejícího týdne sice přinesla různě intenzivní srážky, ale nadále přetrvával nedostatek vláhy. To částečně změnil dvoudenní přechod studené fronty koncem týdne, který přinesl kromě ochlazení i poměrně vydatné dešťové srážky v úhrnech pohybujících se okolo 25 mm.

Z několika lokalit jsou hlášeny i údaje přesahující hranici 35 mm. Příjemné bylo, že tento přísun vláhy proběhl ve formě bez prudkých přeháněk a krupobití. Průměrné denní teploty se pohybovaly okolo 15°C a pouze během přechodu výše zmíněné studené fronty klesly až k 10°C.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

V důsledku prudkých srážek a krupobití v předcházejícím týdnu došlo na některých plodinách k poškození porostů. Zejména u širokořádkových plodin způsobily přívalové deště na mnoha místech erozi půdy. Téměř okamžitě po přídělu vody došlo k znatelnému oživení růstu především u brambor, kukuřice a cukrovky. I přesto zůstává problémem nedostatek vláhy – celkový úhrn od začátku roku ani zdaleka nedosahuje průměru minulých let. Především na plodinách pěstovaných na písčitých půdách je možné sledovat příznaky nedostatku vláhy různé intenzity. Dochází sice k pozvolnému nárůstu výskytů chorob a škůdců, ale většinou zatím nedosahují kritických hodnot.

OBILNINY

Porosty obilnin jsou většinou v dobrém až velmi dobrém stavu, výskyty škodlivých činitelů jsou pouze lokální a zatím nedosahují intenzity jež by ohrožovala jejich další vývoj. Za zmínku stojí stupající počty různých druhů mšic a to nejen v obilovinách. V současné době probíhají druhé aplikace fungicidů především v porostech potravinářských pšenic a sladovnických ječmenů.

PŠENICE OZIMÁ (RF 37–49 BBCH)

Slabé až střední napadení porostu **tečkovanou plevovou a listovou skvrnitostí pšenice (*Phaeospharia nodorum*)** bylo pozorováno v okrese Chrudim – lokality Dachov a Švihov.

Střední výskyty **tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** jsou hlášeny z okresů Svitavy /lokalita Litomyšl/ a Chrudim /lokality Dachov a Švihov/.

Na pozorovacím bodě v okrese Litomyšl byl zjištěn střední výskyt **světle hnědé skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repensis*)**.

Stále přetrvává většinou slabý výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)**. Z okresů Svitavy, Jičín, Havlíčkův Brod a Ústí nad Orlicí jsou z některých lokalit hlášeny výskyty střední.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51(metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

V porostu pšenice ozimé na lokalitě Sloupnice /okres Ústí nad Orlicí/ byl zjištěn a následně laboratorně potvrzen výskyt **virové zakrslosti pšenice – WDV**.

Výskyty larev **kohoutků (*Oulema sp.*)** zatím pouze slabé byly pozorovány ve všech okresech sledované oblasti.

Pozorování vajíček a larev se provádí ve fázi 32-37 BBCH. Pokud je vylíhlých larev méně než 50%, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50% vylíhlých larev.

Přímá ochrana spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více jak 50 % larev.

První výskyty nymf **kyjatyk travní (*Metopolophium dirhodum*)** byly pozorovány v okresech Chrudim /lokalita Švihov/ a Svitavy /lokalita Litomyšl/, další šíření **kyjatyk osení (*Sitobion avenae*)** bylo zaznamenáno v porostech pšenic na Jičínsku /lokality Nemyčevy, Radim a Bystřice/.

Pozorování se provádí na začátku metání ve fázi 51 BBCH. Ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu se odebere 50 odnoží /5 míst x 10 odnoží/ a hodnotí se celá rostlina. Vypočte se průměrný počet mšic na jednu odnož.

Kritické číslo je 3 mšice na jednu odnož.

Zřejmě vlivem příznivých klimatických podmínek byl zaznamenán výskyt imág, vajíček i larev různých živočišných škůdců. V okrese Pardubice byl pozorován první výskyt dospělé **plodomorky plevové (*Sitodiplosis mosellana*)**. Zvýšené výskyty při smýkání na lokalitě Střevač /okres Jičín/ vykazovali **bodruška obilná (*Cephus pygmaeus*)**, **kovařík černý (*Hemicrepidius niger*)** a **tiplice (*Tipulidae sp.*)**. V lokalitě Humburky /okres Hradec Králové/ byly zjištěny larvy **třásněnky pšeničné (*Limothrips cerealium*)** a v lokalitě Závrtec /okres Chrudim/ byl potvrzen první nález vajíček **bejlomorky obilné (*Mayetiola destructor*)**.

JEČMEN OZIMÝ (RF 51–61 BBCH)

V porostech převládají slabé, lokálně až střední výskyty **síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** a **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)**.

Stav ve výskytech **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** a **kohoutků (*Oulema sp.*)** je podobný jako u porostů pšenice ozimé.

Nálezy housenic **pilatky travní (*Dolerus gonager*)** a jimi způsobené pozerky byly pozorovány v okrese Jičín.

JEČMEN JARNÍ (RF 29-39 BBCH)

I přes nárůst výskytu zůstává napadení porostů houbovými chorobami většinou slabé, výjimečně střední. Z celé sledované oblasti jsou hlášeny výskyty **síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** a **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)**.

Stejně jako u ostatních obilovin jsou zjišťována vajíčka společně s prvními larvami **kohoutků (*Oulema sp.*)**.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 30 – 55 BBCH)

Z okresů Náchod /lokalita Rychnovek – Volovka/ a Havlíčkův Brod /lokalita Maleč/ přišla hlášení o prvním výskytu **kyjatky hrachové (*Acyrtosiphon pisum*)**.

První úlovky **obaleče hrachového (*Laspeyresia rusticella*)** ve feromoných lapácích byly zachyceny v okrese Žďár nad Sázavou v lokalitách Nová Ves /1 ks/ a Ruda /3 ks/.

OLEJNINY

Lokální krupobití, která se vyskytla v závěru předešlého týdne, způsobila největší poškození porostů řepky ozimé v okrese Chrudim. Postiženy byly zejména pozemky v okolí Dřevíkova a Trhové Kamenice.

ŘEPKA OZIMÁ (RF 65-71; BBCH)

V okresech Chrudim /lokalita Lukavice/ a Svitavy /lokalita Litomyšl/ byly zaznamenány první výskyty **černě řepkové (*Alternaria brassicae*)** na stoncích.

Hlášení o výskytech larev **bejlomorky kapustové (*Dasyneura brassicae*)** a **krytonosce šešulového (*Ceutorhynchus obstrictus*)** již přišla ze všech okresů. Intenzita napadení je slabá, pouze lokálně na okrajích pozemků jsou zaznamenány výskyty silnější – místy střední.

Lokálně silně zaplevelené porosty především **vlčím mákem (*Papaver rhoeas*)** a **svízelem (*Galium sp.*)** jsou v okrese Hradec Králové /lokality Praskačka, Vysoká a Smiřice/.

MÁK SETÝ (RF 35-40 BBCH)

Přítomnost **mšice makové (*Aphis fabae*)** byla zaznamenána na lokalitě Praskačka /okres Hradec Králové/.

Další slabé výskyty larev **krytonosce kořenového (*Stenocarus fuliginosus*)** na kořenech rostlin byly zjištěny v lokalitách Bystřice a Střevač v okrese Jičín.

OKOPANINY

Porosty brambor i cukrovky po přidělu vláhy koncem týdne doslova poskočily ve svém růstu. Dodatečně přicházejí zprávy o škodách způsobených přívalem deště a krupobitím z okresů Chrudim a Pardubice. Problémy s odplavením zeminy na plochách s nedávno dokončenou výsadbou brambor byly i v ostatních okresech. Pokračuje aplikace insekticidů v množitelských porostech.

BRAMBOR OBEČNÝ (RF 15-51 BBCH)

Další hlášení o nálezů vajíček **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** přišlo z okresů Náchod /lokalita Ohnišov – Bystré/ a ostatní okresy hlásí zatím slabé výskyty dospělců a to většinou na zahrádkách.

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Chemickou ochranu je třeba zahájit při výskytu 100 brouků, nebo 5000 larev na 1 ha.

Porosty brambor vysázené na pozemcích sousedících s lesy v okrese Ústí nad Orlicí jsou po návštěvách **prasete divokého (*Sus scrofa*)** poměrně značně poškozeny.

CUKROVKA (RF 23-27 BBCH)

První výskyt **mšice makové (*Aphis fabae*)** je hlášen z lokalit Medlešice a Třebřichy v okrese Chrudim.

KOŘENINOVÁ ZELENINA

KMÍN KOŘENNÝ (RF 65 BBCH)

Na lokalitě Stržanov v okrese Žďár nad Sázavou byl zjištěn první výskyt larev **plochušky kmínové (*Despertasia nervosa*)** v květech.

OVOCNÉ DŘEVINY

Přibývají hlášení o zvýšených výskytech různých druhů mšic a toto potvrzují i záchyty v sací pasti umístěné v Lípě /okres Havlíčkův Brod/. V okresech Hradec Králové a Svitavy došlo místy i k holožírům na stromoadách podél silnic v důsledku silného výskytu **bekyně zlatořité (*Euproctis chrysorrhoea*)**. Především v teplejších oblastech byly zaznamenány zvýšené výskyty různých škůdců např. **vlnantka krvavá (*Eriosoma lanigerum*)** na jabloních a **vlnovníci (*Aceria spp.*)** na ořešácích v okrese Hradec Králové. Na Pardubicku bylo signalizováno ošetření **štítenky čárkovité (*Lepidosaphes ulmi*)** na jabloních, **mer (*Cacopsylla spp.*)** na hrušních a **vrtule třešňové (*Rhagoletis cerasi*)** na višních.

JABLOŇ (RF 69-71 BBCH)

Lokálně silný výskyt **moniliového úžehu (*Monilia laxa*)** je hlášen z okresu Hradec Králové.

Výskyty **padlí jabloňového (*Podosphaera leucotricha*)** byly pozorovány v okresech Ústí nad Orlicí a Svitavy - jeho intenzita je odvislá od odrůdy.

První úlovky **obaleče pupenového (*Tmetocera ocellana*)** ve feromových lapácích jsou hlášeny z okresů Náchod a Pardubice.

Pokračuje i nálet **obaleče zimolezového (*Adoxophyes orana*)**, a to v intenzitě silné v okrese Pardubice a slabé v okresech Chrudim a Žďár nad Sázavou.

Jsou hlášeny střední až silné nálety **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** a **obaleče jabloňového (*Hedya dimidialba*)** ve feromových lapácích.

Převážně pouze slabé jsou úlovky **podkopníčka spirálového (*Leucoptera malifoliella*)** a **klíněnky jabloňové (*Phyllonorycter blancardella*)**.

SLIVŮŇ (RF 69-72 BBCH)

První úlovky **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** jsou hlášeny z okresu Žďár nad Sázavou.

Poškození plodů švestek **pilatou švestkovou (*Hoplocampa minuta*)** bylo pozorováno nejen na lokalitě v Předměřicích, ale v celém okrese Hradec Králové.

BROSKVOŇ (RF 69-72 BBCH)

Přibyla hlášení o výskytech příznaků **kadeřavosti broskvoně (*Taphrina deformans*)** na listech a to z okresů Náchod /lokalita Česká Skalice/ a Svitavy /lokalita Litomyšl/.

OKRASNÉ ROSTLINY

Zvýšené výskyty živočišných škůdců byly zaznamenány i na skupině okrasných rostlin. Mimo již zmiňovaných mšic se jedná například o **klíněnku jírovcovou (*Cameria ohridella*)** jejíž rojení bylo pozorováno na Svitavsku, housenky **předivek (*Yponomeutidae*)** jež způsobily holožír na brslenech v Hradci Králové nebo **chrousta obecného (*Melolontha melolontha*)** a **chroustka páskovaného (*Rhizotrogus aestivus*)** zachycených ve zvýšené míře ve světelném lapači na Jičínsku.

Za oblastní
odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl